NUM LII.

w SOBOTĘ DNIA 23. GRUDNIA ROKU 1780.

Z Warszawy d. 16. Grudnia.

Jmść Pan Baron de *Thugut*, Poseł Extraordynaryiny i Minister Pełnomocny Dworu *Wiedeńskiego* dnia onegdayszego smutną Królowi Jmci P. N. Mił: doniosł nownę, o śmierci Nayiaśnieyszey *Maryi Teresy* Cesarzowey Królowey *Węgierskiey* i *Czeskiey*, dnia 29. Listopada z tego świata zeszłey. Była ta Monarchini Córka i Dziedziczka *Karola VI.* szesnastego i ostatniego z Domu *Austryackiego* Cesarza, w Roku 1740. dnia 20. Października zmarłego, a Małżonka *Franciszka I.* z Familii *Lotaryńskiey* Cesarza, który Roku 1765. dnia 18. Sierpnia zszedł nagle z tego świata. Żyła na świecie lat 63. Miesięcy 6. dni 16. w Stanie Wdowim zostawała lat 15. Miesięcy 3. dni 11. Panowała lat 40. i dni 40.

Król Jmć Pan Nasz Mił: w przeszły wtorek, po dobrowolnym ustąpieniu Jmci Pana *Sosnowskiego* Hetmana Polnego *Litewskiego*, Buławę Polną Litt: Jmci Panu *Tyszkiewiczowi* Pisarzowi W. Litt: a Pisarst W. Lit. J. P. *Tyszkiewiczowi*

Staroście *Strzałkowskiemu*, także Kasztelanią *Połaniecką* po śmi erci J. P. *Swięcickiego* Jegomości Panu *Karwickiemu* Regentowi Kor onnemu, a Regentowstwo Kor: Jmci Panu *Karwowskiemu*, łaska wie konferować raczył.

Z Konstantynopola d 17. Październi-ka. Wielki Sultan z letniey swoiey Rezydencyi powrócił teraz do *Szaraiu*. Dnia 8, tego Miesiąca pewstał tu był razem na trzech mieyscach ogień; z których ieden trwaiąc przez 20 godzin, 200. domow i tyleż sklepow wproch obrócił. Szkodę tę przypisuią tu powszechnienie nieprzypadkowi iakiemu, lecz nieukontentowaniu Ludu, które on powzioł z zaszłey świeżey w *Ministerium* tuteyszym odmiany. W tych bowiem dniach, *Seliktar Aga* (Miecznik W. *Soltana*) Baszą *Salonicenskim*, Brat W. Wezyra, Miecznikiem, *Choadar Aga* pierwszy Paź *W. Soltana* Generałem *Szpahow*, *Chiaoux Bachi* Baszą trzytulnym, *Reis-Effendi* czyli Sekretarz Stanu Leytnantem W. Wezyra, Leytnant pierwszy Sekretarzem Stanu, Kommissant naostatek ieden z Departamentu morskiego uczyniony iest Ministrem tegoż Departamentu, a przeszły iego Minister został złożony.

W Listach, które ostatni Kuryer Jmci Panu de *Stachieff* z *Petersburga* przywiozł, ma się zalecać pomienionemu Ministrowi, aby iak nayusilniey domagał się u *Porty* o pozwolenie wolney Statkom *Rossyiskim* pocztarskim z Morza *Czarnego* na *Archipelag* przeprawy, i osadzenia Konsula *Rossyiskiego* w Prowincyach *Moldawii* i *Wołoszczyzny*. W tychże Listach ma się wyrażać, iż Jmperatorowa Jeymć nie barzo mile przyieła postępek swego Ministra, który te Dworu swego pretensye wzioł *ad Referendum*; zkąd pokazuie się wszelkie do wiary podobieństwo, iż nowe zaydą trudności między temi dwóma Dworami. Bo lubo Państwo *Ottomańskie*, które bez wątpienia potrzebuie pokoiu, dosyć wiele z tey przyczyny ulega; nie można iednak rozumieć, żeby tyle miało słabości, zwłaszcza w rzeczy tak wielkiey wagi, iżby pozwoliło wolnego przeyścia tym Statkom, które nosząc nazwisko pocztarskich, w rzeczy zaś samey będąc woienne podług wyraźnego Artykułu ostatniey Ugody, żadnym sposobem z Morza *Czarnego* przychodzić nie mogą. Trudności te ułatwiał dotąd swoim staraniem Poseł *Francuski*; lecz teraz nic nie chce on wchodzić do tey sprawy dla tego, iż (iak mówią) pretensye Dworu *Rossyiskiego* nie zdaią się iemu być gruntownemi, mianowice względem Statkow pocztarskich. Co się tycze ustanowienia Konsula w *Moldawie* i *Wołoszczyźnie*, pretensya ta może być sprawiedliwiey popierana, ponieważ sens Literany Trakta-

tu zdaieſię ten przywiley pozwalać *Roſſyi*; wſzakże *Porta* mocno ieſt poſtanowiona, nie zezwalać ani na iedno, ani na drugie. Zaſzła ieſzcze prócz tego między temiż Dworami nowa trudność, a to względem niektórych poddanych *Tureckich*, którzy po przeſzłey woynie porzucili ſwóy Kray, i do Państwa *Roſſyiſkiego* przenieślisię Dwór *Petersburſki* ſądzi, iż *Porta* nie powinna im bronić wolnego wyiścia, gdyż oni będą mogli znowu powrócić do Kraiu *Tureckiego*, gdyby właſne ich pożytki tamże wzywały, i żyć tam pod obroną *Roſſyiſką*. *Porta* zaś bynaymniey nie chce na to zezwolić, daiąc przyczynę, iż iey byłoby cale nie miło widzieć mieſzkaiących w ſwym Państwie pod cudzą protekcyą tych, którzy będąc iey właſnemi poddanemi, niegodziwym ſpoſobem ſwóy kray byli porzucili; a do tego, barzo niebeſpieczne z takiego ſpoſobu ſkutki w czaſie woyny mogłyby wyniknąć.

Z Pragi dnia 14. Liſtopada.

Od kilku iuż Mieſięcy rozeſłane ſą po wſzyſtkich *Czeſkich* Cyrkułach rozkazy, aby wſzyſtkie Urzędy publiczne ſamym tylko *Katolikom Rzymſkim* były dawane, i żeby przeto wſzyſtkich tych *Zydow*, których barzo wielu przy Fabrykach Tabacznych ſłużyło, oddalono.

Z Kopenhagi d. 14. Liſtopada.

Hrabia de *Berenzdorf* Miniſter Stanu w Departamencie ſpraw cudzoziemſkich, odebrał dnia zawczorayszego niespodziany roſkaz z Gabinetu, z mocy którego muſiał zaraz proſić Króla Jmci, aby mógł złożyć wszyſtkie swe Urzędy na co mu bez odwłóki Król Jmć pozwolił, napisawsy do niego Liſt w iak nayłaſkawszych wyrazach, pomieniony zaś Departament zlecił tym czasem Hrabiemu de *Tœtott*. Różni różnie o tey odmianie mówią; pospolite iednak to jeſt mniemanie, iż pewny Dwór zanioſł na tego Ex-Miniſtra ſkargę żaląc ſię, iż on zbyt ſię nakłaniał na ſtronę jednego z Państw woiuiących. Cożkolwiek bądź to pewna jeſt, iż bez wiadomości tego przeszłego Miniſtra, i drugiey Osoby do *Miniſterium* wchodzącey, dane były od Dworu do Urzędu Amiralſkiego rozkazy, uzbraiać 20. okrętów ſzeregowych i 10. freget, które na przyſzłą wioſnę będą wogły być zupełnie wygotowane.

P. S. Przy ſamym tey poczty odchodzeniu dowiadujemy ſię, iż Król Jmć mianował Miniſtrem Stanu w Departamencie Spraw Cudzoziemſkich J. Pana Barona de *Roſenkrone*, teraźnieyſzego Miniſtra przy Dworze *Berlinſkim* rezydującego.

Z Toulonu d. 8. Liſtopada.

W tym momencie dowiadujemy ſię, iż jeden okręt *Roſſyiski*

od 74. [armat, zginoł tey nocy przy wyſpach *Hierskich*; i przeto Komendanci naſi wyſłali zaraz ludzi dla wyratowania, co będzie można, i dla dania ratunku Officerom, maytkom, i żołnierzom. Był i drugi z nim okręt *Roſſyiski*; ale ten ſzczęściem wpadł na śrzodek morza, i przeto powróci tu pewnie z 4. innemi także *Roſſyiſkiemi* okrętami, które w tyle zoſtały.

Z Londynu dnia 21. Liſtopada.

Poſeł *Neapolitański* Hrabia de *Pignatelli* donioſł Dworowi naſzemu, iż Król Jmć *Oboyga Sycylii* mianował go ſwym Posłem przy Dworze *Werſalſkim*, a na ieko mieyſce naznaczył Xiążęcia de *Caramanica* Kawalera Orderu *S. Januaryuſza*.

Wydaną nową Uſtawą Królewſką ponawiaſię zakaz wywożenia do cudzych Kraiow prochu, broni, i wſzelkich rynſztunkow, maiący trwać przez trzy Mieſiące, rachuiąc od d. 23. tego Mieſiąca. Wydana ieſt prócz tey inna ieſzcze Uſtawa, pozwalaiąca aż do dnia 31. Grudnia wyższey nad zwyczay płacy tak maytkom, iak, wſzyſtkim tym, którzybyſię dobrowolnie podieli ſłużyć na Flocie Królewſkiey.

DONIESIENIE z WILNA

W Drukarni tuteyſzey J. K. Mci wyſzły z druku: Uwagi krótkie o Nayświętſzym Sakramencie Ołtarza przez J. P. Pelliſona *iednego ze czterdzieſtu Akademii Francuſkiey, pierwey w kacerſtwie zoſtaiącego a potym na łono Kościoła prawego, za łaſką Bożą powróconego po Francuſku napiſane, na oyczyſty zaś język ku ożywieniu oziębłey wiary i pomnożeniu czci Nayświęt: Sakramentu, z przydatkiem ośmiodniowych uwag na uroczyſtość Bożego ciała ſłużących przełożone przez J. X.* Bukatego *Jnfułata Szydłowſkiego, Kanonika Katadral: Zmudzkiego,* przełożone *i JJ WW.* Ogińſkim Woiewodom Trockim przypiſane. *Także Kazania miane przy wprowadzeniu do Kościoła Paraſialnego S. Jana w Wilnie Ciała S. Teofila Męczennika, Łaſkawie Ofiarawanego od Oyca Swiętego Piuſa VI. J. W.* Ogińſkiemu Woiewodzie Trockiemu.

W Teyże drukrani wyſzedł z pod praſy Kalendarz Polityczny Wilenſki na Rok 1781. z przyłączonym Summaryuſzem Konſtitucyi Seymu zeſzłego.

Tamże naydzie ſię Diariuſz *i* Mowy Seymu *oſtatniego.*

NUM: LII.

SUPLEMENT
DO GAZET WILENSKICH
w SOBOTĘ DNIA 23. GRUDNIA ROKU 1780.

Z ANGLII

Z Londynu dnia 17. Listopada

Wszyscy nasi w *Ameryce* zostaiący Amirałowie, iako *Rodney*, *Arbuthnot*, i *Graves*, zebralisię z swemi Eskadrami do Portu *New-Yorku*, maiący dopomagać Generałowi *Klintonowi* w wyprawach i bitwach, które bez wątpienia mocniey teraz i żywiey póydą nadprzeszłe lata. Spodziewamysię mieć wkrótce pomyślne ztamtąd o robotach woysk naszych nowiny, ponieważ oprócz tego, iż po powrócie Eskadr *Francuskich* do *Europy*, siły nasze morskie znacznie tam guruią, wielka przytym cząść samych *Amerykanow* poczyna iawnie okazywać swe nieukontentowanie przeciwko *Kongressowi* i *Francyi* głośnosię z tym odzywaiąc, iż z wolnych poddanych *W. Brytannii*, poczynaią zostawać niewolnikami *Francyi*. Dał niedawno tego przekonania oczywisty dowod ieden z samych Generałow *Amerykańskich*, imieniem *Arnold*, ktory (iak Dwor w swoiey Gazecie w tych dniach ogłosił) porzuciwszy Oboz *Amerykański*, przeniosłsię do *New-Yorku* do Generała naszego *Klintona*, i w Gazecie tegoż Miasta kazał nazaiutrz wydrukować Memoryał do Obywatelow *Amerykańskich*; wyrażaiąc w nim, iż on tego iedynie szukał, aby całą tę ninieyszą woynę bez rozlania krwi, iednym razem zakończył. Ten iego postępek obszerniey szey godny wiadomości, lubo w Listach Generała *Klintona* ze wszystkiemi okolicznościami nie iest wyrażony; w prywatnych iednak Listach taksię opisuie. Pomieniony Generał od dawnego iuż czasu na *Kongres* i na Generała *Washingtona* był rozgniewany. Napisał więc do Generała *Klintona*, ofiaruiąc mu siebie i swoią brygadę. Generał *Klinton* po złożoney Radzie Woyskowey wysłał do iego Maiora *Jędrzeia* swego Adiutanta końcem umówienia się z nim o mieysce, i czas, ktorego się miał z swoią dywizyą zbliżyć do *Anglikow*, i dać

ſię od nich zabrać. Pomieniony Adiutant przebrany powieśniacku, przypłynoł w czółnie rybackim do Obozu *Amerykańſkiego*, i oddał Generałowi *Arnoldowi* papiery. Ten odpiſał zaraz, i liſt z proiektem ſwoim poſłał przez tegoż Officiera. Gdy ten Officier powracał do *New-Yorku*, poſtrzeżony zoſtał i oſkoczony od kilku *Amerykanow;* ktòrzy, lubo on im i zegarek ſwóy i worek z ſtem i więcey *gwineow* ofiarował, zaprowadzili go iednak do Generała *Washingtona*, i zaraz tamże Liſty w ſukni zaſzyte znaleźli. Po złożoney Radzie, Generał *Washington* kazał zaraz złapanego tego ſzpiega obwieśić: boiącſię zaś wziąć publicznie w areſzt Generała *Arnolda*, zwłaſzcza iż on miał w woyſku miłość i powagę, napiſał do niego zalecaiąc, aby dywizya iego ſtała w gotowości, ponieważ on i Generałowie *Francuſcy*, de *Rochambeau* i *de la Fayette* chcą ią oglądać, poczym zaproſząſię na obiad do Jeymci Pani *Arnoldowey*. Poznał odkrytą zdradę Generał, i przeto odpiſawſzy, iż on i małżonka iego chętnie będą czekali na obiad na tak godne oſoby, ſam tegoż czaſu w ſtatku iedynym rybackim ſpieſznie uſzedł do *New-Yorku*; gdzie dowiedziawſzyſię o nieſzczęśliwym loſie Maiora *Jędzreia*, napiſał do Generała *Washingtona*, d. 5. Październiką, w te ſłowa: „ *Exekwowanie mężnego* Angielſkiego *Officiera, uczynione z rozmyślnym okrucieńſtwem, będzie bez wątpienia początkiem dalſzych w podobney okoliczności okrucięſtw. Potrzeba mnie przymuſiła zoſtawić w Obozie* Amerykańſkim *miłą moię małżonkę i dzieci. Jeśli naymnieyſzy gwałt będzie im uczyniony, pamiętay na to, iż ich krzywdy potopem krwi* Amerykańſkiey *mścićſię będą*.„ Niektóre wiadomości przydaią, iż za przykładem Generała *Arnolda* poſzli oraz Generałowie *Knox*, *How*, *Sullivan*, i *Maxvell*, przeſzedſzy do Woyſka naſzego; i że Generał *Washington*„ zaraz po tey Generała *Arnolda* apoſtazyi, czyli raczey nawróceniu, kazał wziąć w areſzt Generała *Stirlinga*, 7. Pułkownikow, i dwie oſoby do *Kongreſſu* wchodzące; wſzakże te dwie oſtatnie nowiny ieſzcze nie maią potwierdzenia. To iednak pewna, iż proiekt poddaniaſię *Anglikom* Generał *Arnolda* z całą ſwoią od 2700. ludzi dywizyą, miał nocy naſtępuiącey po widzeniuſię iego z Maiorem *Jędrzciem* do ſkutku być przyprowadzony, gdyby ten Officier nie był złapany; o którego nieſzczęśliwym przypadku gdyſię dowiedział Generał *Clinton*, wnetſię z tym oświadczył, iż iak prętko złapie Generała *Washingtona*, zaraz go każe na barzo wyſokiey ſzubienicy powieſić.

Z FRANCYI

Z Paryża dnia 20. Liſtopada.

Z woli Króla Jmci Miniſtrowie naſi maiąſię co niedziela zieżdżać na obrady do Hrabiego de *Maurepas*, między którèmi oraz J. P. *Necker* będzieſię znaydował.

Z HISZPANII

Z Madrytu dnia 6. Liſtopada.

Przez nadzwyczaynego z *Cadix* tu przyſłanego gońca odebraliśmy wiadomość, iż Floty tak *Francuſka* Hrabiego d' *Eſtaing*, iak *Hiſzpańſka* Komendy Dona *Cordova*, wypłynowſzy z pomienionego Portu dnia 30. i 31. Października, zoſtały wiatrami przeciwnemi przymuſzone do powrócenia z niemałą niektórych okrętow ſzkodą dnia 1. tego Mieſiąca nazad do Portu, z którego iednak miały płynąć za pierwſzym pomyślnym wiatrem.

Z Obozu S. Rocha dnia 31. Października. Od 8. dni nic oſobliwſzego tu niezaſzło, prócz tego, iż na ſpuſtoſzonych przez naſze woyſka ogrodach pod *Gibraltarem*, wyſypaliśmy bateryą na armaty, bez żadney uczynioney przeſzkody od nieprzyiacioł. Dokończone tu także ſą Statki do podpalania ſłużące i inne, które nie dopuſzczaią nieprzyiaciołom rybłowienia. Inne także naſze Okręty pilnie zadość czynią ſwoiey powinności, nie wpuſzcaiąc żadnego Statku z żywnościami do *Gibraltaru*. Jeden wſzakże Statek *Angielſki* wſzedł teraz do tey Fortecy; a do tego ieden od nieprzyiacioł żbieg nam donoſi, iż garnizon ma doſyć i chleba i mięſza ſolonego; w tey tylko zoſtaie niewygodzie, iż muſi mocno i uſtawnie pracować.

Z Vigo dnia 27. Października.

Wſzedł tu ieden Statek *Portugalſki*, z *Londynu* do *Oporto* z zbożem i innemi towarami płynący, którego Kapitan donoſi, iż będąc na Morzu *Manche*, widział około ſiebie 37. okrętow woiennych *Angielſkich* od 60. do 110. armat noſzących, między którèmi było oraz 17. Statkow Kupieckich.

Z Petersburga dnia 7. Liſtopada.

Z Miaſta *Jeniſeſkoy* (*Jeniſſea*) w *Tartaryi Syberyiſkiey* nad Rzeką *Jeniſſeą* leżącego donoſzą, iż dla odkrycia nowych na *Oceanie Pułnocnym* Kraiow, Kupiec *Labanow* wyprawił trzy Statki, które dnia 9. Lipca na Morze *Lodowate* iuż wpłyneły; zkąd ieden z nich do *Kamſzatki*, drugi do Rzeki *Leny*, trzeci zaś przez Cieśninę *Weygatſką*, między *Nową Zemlą* leżącą, do *Archanioła* popłynie.

Z Georgii Azyatyckiey dnia 15. Września. Sądząc po tey mocy, którą *Roſſya* w Kraiach naſzych ſąſiedzkich utrzymuie wnieść

ſprawiedliwie należy, iż to Państwo w dobrym cale ſtanie być muſi. Eſkadra *Roſſyiſka*, 19. okrętow woiennych maiąca, wzieła niedawno Prowincye *Perſkie, Ghilan, Baku, Meſantere, i Derbent* tak, że całe Morze *Kaſpieyſkie* opanowała. Wyſłane na teyże Eſkadrze Woyſka rozciągneły Kordon od Morza *Kaſpiyſkiego* aż do *Azowſkiego*, i tym ſpoſobem cały Kray, od Góry *Kaukazu* między *Georgią* i *Czyrkaſami* ciągnącyſię, w ſwoiey mocy trzymaią. Chce także Jmperatorowa Jeymć *Roſſyiſka* (iak ſłychać) aby przy *Kazanie* nowe Miaſto było założone, do którego iuż 7000. obcych familii ieſt zamówionych. Coſię tycze naſzego Kraiu, takie ſą od teyże Monarchini Xiążęciu naſzemu podane kondycye, iż nikt tu nie wątpi, że niezadługo cała *Georgia Roſſyi* doſtanieſię.

Z Sztokolmu dnia 7. Liſtopada.

Piſzą z *Tornei* z Prowincyi *Botnii*, iż tam dnia 13. przeſzłego Mieſiąca, przed 7. godziną z rana w czaſie pełni, dałſię ſłyſzeć huk podziemny, trwaiąc przez 10. bliſko ſekund; który tak mocno trząſł całe miaſto, iż dachowki z domow leciały, i muryſię w wielu mieyſcach porozpadały. Ciągnołſię ten huk na 3. bliſko mile na *Wſchod* i na *Zachod* po polach z równą mocą. Podobne do tego trzęſienie, tegoż ſamego dnia, o teyże godzinie, w czaſie także pełni Kſiężyca, Roku 1757. na tymże mieyſcu uczute było.

Z Wenecyi dnia 12. Liſtopada.

Dnia 18. tego Mieſiąca złożona tu będzie wielka Radą dla ułożenia nowych praw na zmnieyſzenie ceny towarow naypotrzebnieyſzych, na zapobieżenie zbytkom w wydatkach i ſtroiach i na uczynienie innych rozporządzeń dla kraiu pożytecznych.

Wydany ieſt także rozkaz, aby Flota Rzpltey, któraſię zawſze utrzymuie na morzach *Lewanckim*, i *Dalmackim*, dopełniona była.

Z Włoch dnia 14. Liſtopada.

Margraf de *Spinola*, Szlachcić *Genueńſki*, obſzernych dóbr Pan, maiący przytym lenność w Państwie *Niemieckim*, miał przez nieiaki czas wiele do cierpienia od ſwoich wſpół obywatelow, którzy wyciągali od niego, aby iako Obywatel, ziadałſwoie dochody w ſwoim właſnym kraiu, nie zaś żeby od iednego do drugiego kraiuſię przenoſił, nie maiąc mieſzkania ſtałego. Interes ten pomyślniey dla tego *Genuęczyka* iść teraz poczyna, ponieważ Dwór *Wiedeńſki* wzioł go pod ſwą opiekę, dla czego pewnie Rzeczpoſpolita odſtąpi ſwoiey do niego pretenſyi.